

Lech Witkowski

Głos gościnnego wprowadzenia

Rocznik Naukowy Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy.
Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji nr 11, 14-17

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Lech Witkowski

AKADEMIA POMORSKA W SŁUPSKU

KUJAWSKO-POMORSKA SZKOŁA WYŻSZA W BYDGOSZCZY

GŁOS GOŚCINNEGO WPROWADZENIA

Organizatorzy IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego powierzyli mi oraz profesorowi Zbyszko Melosikowi z UAM zadanie koordynacji merytorycznej Sekcji IV kolejnego, dziewiątego już Zjazdu Pedagogicznego, odbywającego się w tym roku w Białymstoku. Tematyka naszej Sekcji określona została formułą: **Kultura i sztuka jako przestrzeń aksjologiczna i edukacyjna**. Mimo pierwotnej niepewności z naszej strony jak tę problematykę przełożyć na horyzont naszych zainteresowań i kompetencji, udało się nam jak sądzę zbudować ramę problemową i wizję debat, korzystając zarówno ze zgłoszeń uczestników Zjazdu jak i naszego dążenia do stworzenia płaszczyzny nie tyle izolującej wybrane kwestie od szerszych problemów teoretycznych i praktycznych ale odwrotnie, szukania ich przełożeń i sprzężeń pedagogicznych w ramach bliskiego nam integralnego traktowania pedagogiki jako całości, wpisanej w tak samo traktowaną humanistykę i nauki społeczne – rzecz więc dotyczy pedagogiki wymagającej trans dyscyplinarnych zespołów, a nie hermetycznych podziałów i izolacji wzajemnej poszczególnych zakresów. W szczególności było dla nas jasne, co chciałbym mocno podkreślić, że ani problematyka estetyczna (w tym odniesień do sztuki) ani problematyka aksjologiczna nie mogą być traktowane wąsko i w sposób nie dostrzegający wyzwań zarówno dla teorii pedagogicznej jak i dla praktyki oddziaływań wychowawczych (edukacyjnych) i procesów rozwojowych, w tym i kształtowania tożsamości współczesnego uczestnika kultury i życia społecznego. Wszystko to bowiem dzieje się w świecie mającym najróżniejsze problemy i określenia, obnażające nowe wyzwania i nieprzezwyciężone trudności: globalizacji, płynnej nowoczesności, wielokulturowości, terroryzmu, wzrostu napięć i konfliktów, w tym barbaryzmów nacjonalistycznych, jak nienawiść i szowinizm, eskalacji przemocy na tle religijnym czy rasistowskim, etc. Wypala się także czy wyczerpuje formuła wielu tradycyjnych instytucji społecznych, sprzęgających się z funkcjami edukacyjnymi, jak też pojawiają się nowe formy i postaci angażowania emocji i uważności

reprezentantów kolejnych pokoleń, które nie mogą już być postrzegane tak, jak gdyby nie dotyczyły one szkoły, instytucji pozaszkolnego oddziaływania kulturowego oraz pojedynczych wychowawców.

Konstrukcje i rekonstrukcje tożsamości w praktykach społecznych: pokoleniowych, środowiskowych, instytucjonalnych oraz obecne w losach jednostek podlegających procesom i żywiołom historycznym, dokonują się mając dostęp do nowych gadżetów cywilizacyjnych i przestrzeni technologicznych o nowej sile zawłaszczania uwagi, projektowania estetyki i wartościowania świata społecznego. Odbywa się to zarówno w zderzeniu z przejawami tradycyjnych roszczeń kulturowych, nawet eskalowanych do postaci agresywnych i nienawistnych fundamentalizmów jak i w odmowie afirmowania wizji nowoczesności i liberalnej przestrzeni prawa samorealizacji i wolności osobistej, z udziałem nowych form neoplemiennych zaangażowań i roszczeń. Stąd z uwagą trzeba przyglądać się wybranym zjawiskom indywidualnym – badając je analitycznie i krytycznie obnażając ich potencjał zawłaszczania wyobraźni – jak też szukając nowych narzędzi i perspektyw myślowych do tego celu bardziej się nadających niż inne. Badacz świata społecznego musi się tu spotkać z teoretykiem, a nawet historykiem myśli i instytucji kulturowych – z uwzględnieniem zachowań zarówno na poziomie form ludycznych jak też profesjonalnych praktyk społecznych, nie wyłączając oddziaływania pedagogicznego tradycyjnych instytucji wychowawczych.

W tej sytuacji zaproponowana została przez nas z prof. Z. Melosikiem najpierw sesja plenarna Sekcji IV, otwierająca debaty wystąpieniami koordynatorów i dyskusją, a następnie przewidziane zostały dwie równoległe odsłony debat roboczych grup w koordynacji autorskiej każdego z prowadzących z osobna, z dyskusją wokół referatów zgłoszonych przez uczestników w dwóch sesjach dyskusyjnych każda. Każdy z nas miał całkowitą swobodę w budowie wizji i struktury swojej grupy roboczej, a zgłoszone do Sekcji IV referaty dały się podzielić, jak się okazało na dwie porównywalne co do wielkości, komplementarne całości, pojemne merytorycznie. Przez szacunek dla prof. Z. Melosika jako współkoordynatora Sekcji IV pozostawiłem mu całkowicie decyzje dotyczące trybu wystąpień jego grupy i losu przygotowywanych tekstów. Sam natomiast w ponawianych kontaktach mailowych z referentami mojej grupy wypracowałem formułę, której efekty właśnie poniżej przedstawiamy na łamach tego czasopisma.

Mając w zestawie zgłoszonych wystąpień zjazdowych do mojej grupy niemal dwadzieścia rozbudowanych wypowiedzi długo rozważałem to, jak

uniknąć typowej patologii takich imprez w postaci wygłaszania jedynie referatów, bez czasu na dyskusję, czy z jej powierzchownym charakterem, skoro treść została dopiero wygłoszona przez kolejnego referenta. Z pomocą przyszła mi niezwykle w swojej postawie Redaktor Naczelna niniejszego czasopisma, Dziekan Wydziału Nauk Filologicznych i Społecznych Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, prof. nadz. KPSW dr hab. Monika Jaworska-Witkowska, która uzgodniwszy tę inicjatywę z kierownictwem akademickim KPSW zaproponowała mi oddanie łam numeru specjalnego pisma *Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji* (rocznik KPSW) na druk przedjazdowy możliwie całości wystąpień z naszej grupy, objętościowo wypełniającej pismo, o ile uczestnicy debaty zechcą z tej możliwości skorzystać i zmobilizują się do dodatkowego wysiłku, w okresie już wakacyjnym zresztą. Ku naszej radości zdecydowana większość osób zgłoszonych do grupy skorzystała z tego zaproszenia, a jego efekty wręcz przeszły nawet nasze oczekiwania.

Poniżej więc dzięki temu publikujemy trzon wystąpień przygotowanych do grupy dyskusyjnej w mojej koordynacji, w ramach Sekcji IV programu zjazdowego. Jest moim miłym obowiązkiem przekazanie szczerych i serdecznych podziękowań zarówno za inicjatywę wydania tego numeru *TSK(i)E* Pani Dziekan i Redaktor Naczelnej jak i za obecność na jego łamach uczestnikom naszej grupy. Tworzy to doskonały punkt wyjścia do tego, aby spotkanie zjazdowe nie było jedynie rytualnym wysłuchaniem referatów, ale by stało się okazją do dobrze przygotowanej rozmowy wokół ważnych idei, tez i zjawisk, które zdołaliśmy sobie tą wcześniejszą odsłoną zakomunikować do kolejnego etapu w debacie na żywo, mogącej stać się zdarzeniem o zupełnie nowej jakości w sensie spotkania zaangażowanego w pogłębionym przetworzeniu uzyskanego przy tej okazji materiału. Osobno także dziękuję Sekretarzowi Redakcji dr Marcie Małeckiej za pomoc w nadaniu pojedynczym tekstom i całemu numerowi *TSK(i)E* ostatecznie jednolitej postaci redakcyjnej i pilotowanie spraw technicznych, w których słowa wdzięczności za życzliwość i profesjonalizm kieruję do Pana Redaktora Ryszarda Kurasza. Za udostępnienie plakatu zjazdowego jako logotypu podkreślającego charakter tego numeru czasopisma *TSK(i)E* podziękowania zechce przyjąć Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Zjazdu Pan Profesor Mirosław Sobecki z Uniwersytetu w Białymstoku.

Artykuły zebrane w naszej grupie pozwoliły na określenie jej głównego problemu poprzez formułę: „Egzystencja ludzka jako wyzwanie pedagogiczne

z estetyką w tle jako ontologią”, a w ślad za tym uzyskaliśmy materiał omawiający w tym kontekście kulturowo ważne i zorientowane na odbiór społeczny „Przestrzenie, miejsca i obiekty: książka – muzeum – obraz”. To zaś zostało dopełnione przez refleksję zorientowaną na praktyczną stronę instytucji kulturowych, jakie reprezentuje „kino i muzyka – między estetyką i pedagogiką”. I tak powstał horyzont problemowy, który nie mógł nie skłonić mnie do dodatkowej refleksji i do uzupełnienia ram proponowanych dla sekcji zjazdowej w zakresie naszej grupy, czemu dałem wyraz w nowej formule wystąpienia otwierającego obrady Sekcji IV (obok referatu profesora Zbyszko Melosika).

Chcąc możliwie merytorycznie pogłębić charakter uzyskanych wystąpień zjazdowych, a zarazem ułatwić śledzenie struktury wypowiedzi i projektowanie jej skrótovej prezentacji, zabiegałem, aby wypowiedzi miały wewnętrzną budowę wyrażoną śródtytułami omawianych problemów i by znalazły się – czego się zwykle nie robi – w zawartości spisu treści, jako że same tytuły wystąpień nie stanowią według mnie wystarczającej wizytówki ich pogłębionej zawartości.

Nie jest moim zadaniem ani zamiarem drobiazgowo odnosić się do poszczególnych tekstów, zamieszczonych poniżej, gdyż forum tego czasopiśma miało dopiero stworzyć okazję do tego aby taka pogłębiona debata z różnych zresztą punktów widzenia stała się możliwa na samym Zjeździe Pedagogicznym i po nim, już w kolejnych pracach badawczych autorek i autorów. Głos redaktora tomu i koordynatora debaty może być tu tylko jednym z możliwych, samego zresztą jako równoprawnego uczestnika tej debaty wraz ze swoim wystąpieniem zainteresowanego w reakcjach i ewentualnych dalszych rozważaniach i zastosowaniach.

Powiedziawszy to oddaję numer zjazdowy naszej grupy dyskusyjnej w ramach Sekcji IV obrad IX Zjazdu Pedagogicznego PTP do rąk uczestników i zainteresowanych czytelników z nadzieją na owocne rezultaty tej inicjatywy wydawniczej w szerszych kręgach akademickich polskiej pedagogiki także w kolejnych latach. Tematyka tej dyskusji zresztą nie może być żadną miarą traktowana jako wyczerpana czy choćby w pełni rozpoznana. Z małych kroków jednak składa się długi marsz.

Lech Witkowski
współkoordynator merytoryczny
Sekcji IV Zjazdu Pedagogicznego

Słupsk, 24 lipca 2016 roku